

juli 2011

IPIS Innarluutit Pillugit Ilisimasaqarfik Siunnersuisarfiutigisoq

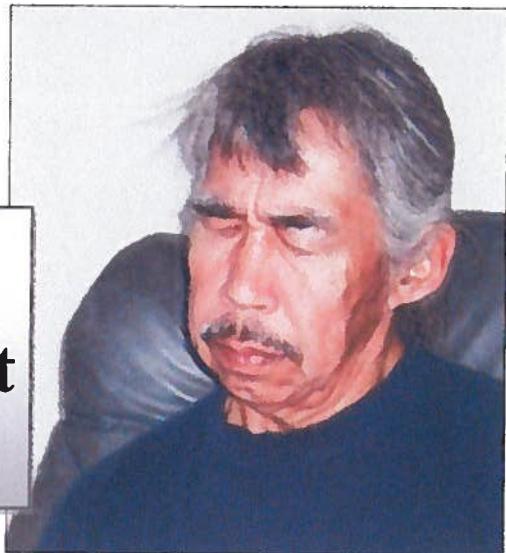
IPIS-mit *nutaarsiassat*

Naalakkersuisut nikippuit

IPIS-i atorluuaruk

**Tappiitsut
Attaveqaateqartariaqarput**

**IPPIARSUK:
"Nukissanik
aallerfik"**

IPIS-IMUT TIKILLUARIT

Nuannaarutigaara **Innarluutit Pillugit Ilisimasasaqarfimmit Siunnersuisarfiutigisumit, naalisarlu gu "IPIS"-imiit siullermeerluta aviiseeraliarput maanna saq-qummersissinnaagatsigu.**

IPIS-ip aviiseeqqamik saqqummer-sitsisalermermigut anguniarpaa, Kalaallit Nunaanni innarluutillit pillugit paasissutissanik nutaarsiassanil-lu siammerterinissaq. Neriuti-gaarpot atuagassiannguaq una aq-qutigalugu innarluutilinnut iluaqua-tasinnaasunik isumassarsisunillu saqqummertoqartarumaartoq, soor-lu innarluutillit, sullisisuisa qani-gisaasullu oqaloqatigineqarnerisi-gut misilittagaannillu paasiniaavi-ginerisigut.

IPIS-i ammavoq

IPIS innarluutilinnit, ilaquaannit sullisisuinillu soqutiginnittunillu allanit saaffigineqarnissaminut ammavoq. Inuk innarluuteqaruni as-sigiinngitsutigut innarluuteqarner-minik aallaaveqartumik immikkut paasineqarnissaminik ikiorserne-qarnissaminillu pisariaqartitsis-in-naasapoq.

Innarluutip suunera apeqquataalluni pisariaqartitat assigiinngittaqaat, amerlasoorpassuartigullu immikkut ilisimasalinnit imalunniit

immikkut ilinniarsimasunit siun-nersorneqarnissamik pisariaqartit-sisoqartarluni.

Isorartuneq uniffiginagu

Nunatsinni isorartoqisumi, inuit siammarlutik illoqarfinni nunaqarfinnilu inuttoorsuungit-suni najugaqartiterput, immikkut ilisimasalinnik misilittagalinnillu naammattoorsisarnerit akuttusin-naasarlutik, taamaattumik tupin-nanngitsumik innarluutilittavut ikiorserusukkaluarlugit qanoq pit-saasumik ikiorseriarnissaat nalor-nissutigineqartarpoq, ajoraluar-tumillu paasissutissanik kalaallisut allatanik pissarsiniartarneq ajorna-kusoortarmat saaffissaasasuasoqartarluni.

Illit IPIS-ilu

Tamanna oqlisaassisiviniarlugu IPIS pilersinneqarpoq, IPIS-illu suliassaasa siunertaasalu ilagivaat paasissutissanik pisariaqartunik tunioraanissaq. IPIS oqarasuaatik-kut, allakkatigut, e-mail-ikkut, kiis-alu nittartagaatigut attavigneqarsinnaavoq.

Inussiarnersumik

**IPIS-imi pisortaq
Naja Rosing Fleischer**

Nyheder fra IPIS

Denne lille avis, som er udgivet af IPIS, Vi-dens – og Rådgivningscenter om Handicap, er den første af sin slags, IPIS agter at udgive 6 numre årligt.

IPIS har valgt at udgive avisen udelukkende på grønlandsk for at kunne nå ud til den mål-gruppe, der udelukkende taler grønlandsk, og som ikke har adgang til internettet. De fleste artikler findes på dansk på IPIS's hjemme-side: www.ipis.gl

IPIS-imit nutaarsiassat
E-mail: ipis@nanoq.gl
Oqarasuaat: 587525/ 346680

Akisussaasoq:
IPIS-imi pisortaq,
Naja Rosing Fleischer
e-mail: nrf@nanoq.gl

Aaqqissuisut:
Siunnersorti tusagassiortorlu
Bikki P. Kleist
e-mail: bpkl@nanoq.gl

Aaqqisseqatasut:
Dana L. Poulsen
Anikke Møller
Naqiterneqarfia: IPIS
Naqitaq: 1.juli, 2011

Sammisassaqartitsivik eqeersimaartoq

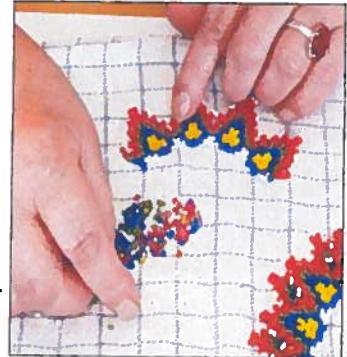
Ippiarsuk tassaavoq Utoqqarnut isumassuiffik – Ippiarsummi Sammisassaqartitsivik” ulluinnarni atuisunut 52-inut inissaqartitsivoq.

Taakkunannga atuisut 17-it aanaartoorsimagaluarlutik suli angerlarsimaffimminni najugaqartuupput – saniatigut tapersersorteqareerlutilu ikiorteqareersut. Atuisut utoqqalinersiaqartuupput siusinaartumilluunniit tapisiaqartuullutik. Taamaattumik atuisut tamarmik utoqqaangikkaluarlutik tamarmik inarluuteqarnertik aallaavigalugu atuisusarput.

Sammisassaqartitsineq pingaartoq
- Atuisortavut amerlanerit angerlarsi-maffimminni kiserliortuupput, taamaat-tumik sullissinitsinni naleqartilluinnak-katta ilagivaat atuisut pisinnaasaasa

nukittorsarneqartuarnissaat, Ippiarsummi pisortaq, Amalie Pedersen oqarpoq.

Sammisassaqartitsivimmi ulloq eqaarsaarnermik aallarnerneqartarpooq, tamatumalu saniatigut nalukkiarneq, tuniagiassanik assorsorneq, assiginngitsunik unammiuaqtisinerit kiisalu aalisariartitsinerit asiartisinerillu periarfissaasarput. Sulisut ineqarfimmiiittut peqatigalugit sammisassaqartitsisarput.

Utaqqisoqartarpooq

Sammisassaqartitsivimmi atuisut 52-upput taakkuli saniatigut aamma utaqqisoqartartoq, Amalie Pedersen oqarpoq. Sammisassaqartitsivimmi atuilersussat pillugit kommunini napparsimmaveqarfinnilu sulisut peqatigalugit innersuusiortoqartarpooq. Sammisassaqartitsivimmi sulisut katillugit tallimaapput, taakkunannga atorfait pingasut inuttassarsiuunneqarlutik.

Ippiarsummi Sammisassaqartitsivimmiit-tartut kusanarluinnar-tunik tuniniagiassanik assorsortarput.

Ippiarsuup Sammisassaqartitsiviani ulluinnarni atuisut 52-it missaanniittartut. Amalie Pedersen oqarpoq. Foto. Blkki P.Kleist

Atuisut: Nukissanik aallerfik

Utoqqarnut isumas-suiffiup sammisassa-qartitsiviani ulluinnarni atuisartut ikiliar-tunngillat, atuisullu sammisassaqartitsi-vimmiittarnertik inut-tut iluaqtigisaqaat. Amerlanerillu nukissa-mik aallerfittut misigi-saraat, IPIS-imit pu-laarnitsinni paasivar-put.

Jens Ostermann siusinaartumik sulisinnaajunnaarnersiutilik (assimi saamerlermiittooq):

- Ippiarsuup Sammisassaqartitsivianiittarneq assut nuannareqaara 2008-milli maannamut ulla tamaasa sapinngisanguarda tamaat maannarniartarpunga, ilami oqarsinnaavunga manna tassaavoq nukissanik aallerfik, Jens Ostermann oqarpoq.

Sammisassaqartitsivimmiittartut atuisut imminnut qanigisariilertarput.

- Maaneeqatigisartakkakka kammalaatitut ikinnngutitullu isigaakka ilami allaat ilaqtariittutulluunniit im-mitsinnut isigisarpugut, taamaattumik maannaqqinnissannut qilanaartuaannarpunga, Jens Ostermann oqarpoq.

Maria aamma Paulus Nikolajsen, utoqqalinersiallit:

- Maaniittarnerput nuannareqaarput, sapinngisamik ulla tamaasa maann-garniartarpugut. Sammisassanut assi-giinngitsunut uingalu peqataalluartar-pugut. Qanorli aasakkut asiartunut ilaasinnaasaraluaruma qanoq nuan-nertigissagaluarpa, Marie oqarpoq. Mariep uia, Paulusip nuliani ulloq un-nuarlu kisimi tapersersortarpa, ataa-sinngornikkut sisamanngornikkullu ikiorteqartarlutik. Mariali isigisani pit-sanngoriartunngimmata uini ulla tamaasa ikiortigilluartarpa, assassornis-samulli tunuarsimaannginnami assas-sullaqqissuuvoq.

**Sammisassaqartitsivimmiiittarneq
eqaarsaarnermik
aallarnerneqartarpooq**

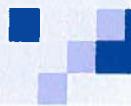
Mathæus Vahl aamma Jakob Nielsen, (assimi nikorfasoq) tamarmik siusinaartumik sulisin-naajunnaarnersiutillit:

- *Inunnik allanik naapitaqarusullunga maannartarpunga, tamannalu uannut iluaqutaasaqaaq, Mathæus oqarpoq nangillunilu: Sisamanngornermi tallimanngornermilu maannartarpunga, Sammisassaqartitsivimmilu sammisaaleqiffiunngimmat eqaarsaarujortarpunga. Timeralu aalatissimagaangakku ila inuummarin-nartaqaq, Mathæus Vahl oqarpoq.*
- *1990-ikkunnili Sammisassaqartitsivimmiiittaler-punga, maanittarnera ajorinngilara aamma inunnik allanik naapitaqalaarnissara angorusullugu maannartarpunga, Jakob Nielsen oqarpoq.*

*Ippiarsuup Sammisassaqartitsivia
ulluinnarni 52-it missaannik
atuisoqartarpooq, allanittaaq
utaqqisoqarluni.*

Mathæus Vahl Piluta-mi Sammisassaqartitsivimmiiinnermini inuummarissarluni eqaarsaarujortarpooq. Sammisassaqartitsivimmiiittartut ilaat nammin-neq angerlarsimaffeqar-ruuarlutik ullut taman-gajaasa Sammisassaqartitsivimmukartarput. Sammisassaqartitsivimmilu assassinornerup saniatigut eqaarsaartoqar-sinnaavoq inunnillu al-lanik naapitsisoqarsin-naalluni.

Suleqatigiissinnaaneq naliinnerlu

Ippiarsummi atuisut tamarmik naliigittut misiginissaat pingaartinneqarluinnartartoq, Ippiarsummi pisortaq, Amalie Pedersen oqarpoq.

Amalie Ippiarsummi ningiuunermini pingaartippaa atuisut, ineqartut sulisullu ataatsimoorlutik sammisaqarsinnaanissaat tamannalu inuppalaartumik pissusilersonerata takutittarpaa.

- Inuttut naleqassuseq aallaaviulluinarnissaa pingaartitaraara, ineqartut, atuisut sulisullu naleqassutsimik pingaartitsilluni oqallinnissaat suleqatigiissinnaanerallu aamma pingaartupilussuuvoq, Amalie Pedersen oqarpoq.

Illorsuarmi sulisunut kajuminartuunissaa ineriertorfiusinnaanissaalu anguniarneqartarpooq.

- Inuttut pisinnaasat aallaavigalugit tamaani sammisaqartitsisoqartarpooq aamma ataqqeqatigiinneq pingaartitaraarput, inuunerup naleqassusiata siuarsarneqartuarnissaa anguneqarniassammat, Ippiarsummi pisortaq, Amalie Pedersen oqarpoq.

- Inuttut pisinnaasat aallaavigalugit tamaani sammisaqartitsisoqartarpooq aamma ataqqeqatigiinneq nuannisaqatigiinnerlu pingaartitaraavut, Ippiarssup ningua Amalie Pedersen oqarpoq.

Amalie Pedersen peqqissaasuuvooq Ippiarsummilu ukiut arfinilissaat ningiulluni. Arnaq ammasuuvooq qiimasuugamilu atuisunut, ineqartut sulisunullu qanilaartuuvoq.

Tappiitsoq: Tappiitsut attaveqaateqartariaqarput

Tappiitsut inuuniarnermikkut atugarisaat ilungersunarsinnaasarpot tamannalu nammineq isigisaqartuulluni takorlooruminaassinnasarpooq, taamaattumik tappiitsut annertuumillu isigiarssuttut ataatsimoorlutik aalajangersimasumik attaveqaasiornissaat, tappiitsut ilaannit orniginartinneqarpoq.

Tappiitsoq Krisitian Josefsen IPIS-imit pulaarparput. Ini angerlarsimaffusoq isikkivigissumiippoq inissaqarluarlu-nilu, torerpoq pisattallu aala-jangersimasumik inissiterne-qarsimallutik. Inimi issiavik alajangersimasumik inutta-qarpoq inuttullu pisariaqartitat oqarasuaatit, sikeratsit, raa-diumut aquut assigisaallu takussaapput, taakkulu tamarmik immikkut tigoriaannann-gorlugit ilitivilersorneqarsi-mapput.

Tapersersorteqarneq

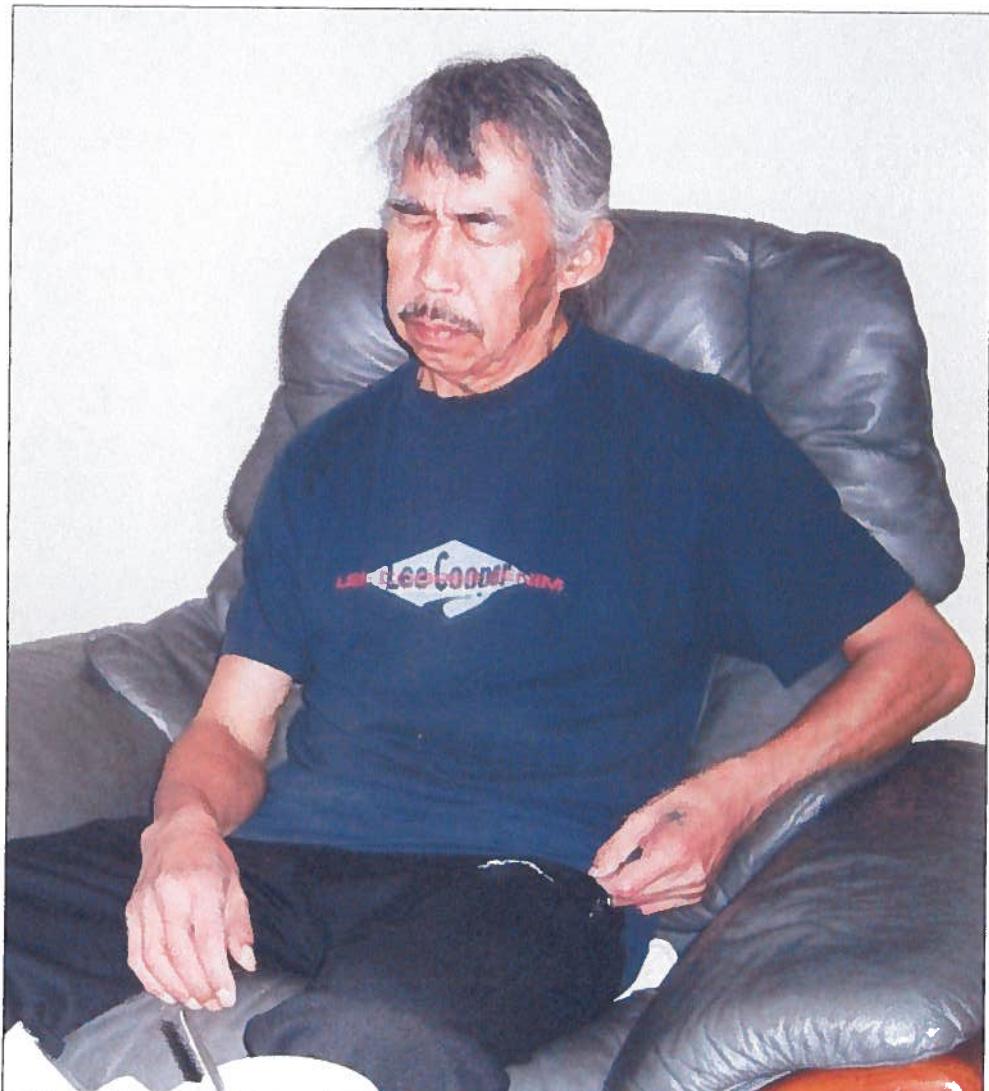
Nummiu, Kristian Josefsen 61-nik ukiulik 2005-mi persuttarerujussuarnerup kingunerisaanik tappingeroq.

Kristiaat nammineq inigisa-qarpoq, saniatigullu tapersersorteqartarpooq angerlarsimaf-fimmiu iluaqutigeqisaminik ikiorteqartarluni.

Tapersersortini peqatigalugu pisuttuartarpooq pisiniarfileri-sarlunilu. Inunnillu allanik naapitaqalaarusulluni aneero-joortarneq nuannarisuua.

Tappiitsut attaveqaateqartariaqartut

Kalaallit Nunaanni tappiitsut isigiarsuttullu katillugit 30-t missaanniippuit, taakkunanna pingajorarteru-

Kristian Josefsen 2005-imni annersarterujussuanermi kingunerisaanik tappingeroq, inuunermilu sinnera isigisaqarsinnaajunnaarluni maanna ikiorteqartuaannalerpoq.

- taat Nuummi najugaqartuullutik. Attaveqaasiortoqartariaqarsorineqarporlu:

- *Kalaallit Nunaanni tappiitsut illo-qarfigisaminni attaveqaateqarnissaat pisariaqarpoq soqutiginarlunilu, aatasaat uanga IPIS-i aqqutigalugu paasivara Nuummiinnaq tappiitsut annertuumilluunniit isigiarssuttut taama amerlatigisut, taamaattumik attaveqaateqarnissarpot pisariaqartupilussuovoq, Kristian Josefsen oqarpoq nangillunilu:*

Tappiitsut atugarisaasa avataanit paasineqarnerulernissaat, paasitisi-

niutigineqarnissaallu pingaaruteqarpoq, ataqatigiissaarneqarnissaallu pisariaqartupilussuulluni, Kristiaat isumaqarpoq..

Pisinnaatitaaffeqarpugut

- *Inuttut allatulli Naalagaaffiit Peqati-giit aalajangersagai naapertorlugit, innarluutillit allanut naligitinneqarlutik assigimmiq periarfissaqartinne-qarnissaat pillugu aalajangersaga-qarpoq, taamaattumik pisinnaatitaaf-fitta ersarissartuarnissaat pingaaruteqarpoq. Attaveqaasioqartoqassaga-luarpallu uanga inuttut kajumissutsin-*

NANGINNERA...

-nik peqataanissannut tunuarsimaarnanga soqutiginnippunga, Kristiaat oqarpoq.

Periarfissat killeqartut

Naak isigisaqarsinnaanngikka-luarluni, Kristian Josefsenip ullutsinni pissutsit qanumut malinnaaffigisuuvai, isummer-sornissaminullu tunuarsimaar-tuunani.

- Angerlarsimaffiga sungiusi-masuura annerusumillu nam-mineersinnaasarlunga, kisiani tassa tapersorsorteqartuar-nissara ikiorteqartarnissaralu-gu pinngitsoorsinnaasanngi-lakka.

Ikiortit tapersorsortillu taarseraappallaarunnaarnissaat tappiitsunullu sullissinissamut ilisimasaqernerulernissaat pisariaqlunilu aaqqisoqarta-riqartoq, Kristiaat isumaqar-poq.

-Kisimiillunga aneersinnaane-ra killeqarmat tapersorsorte-qarlunga aatsaat aneertarpunga, ullormulli aneersinnaane-ra killeqartarpoq, tapersorsor-teqartarnera ullormut akunne-rit arfineq-pingasut ataallugit taamaallaat periarfissaasar-mat, tamannalu ilaatigut nake-riallannarsinnaasarpaq ingammik arfinningorneq sa-paallu tapersorsorteqarneq ajorama- periarfissat killeqa-lertarput, siusinaartumik suli-sinnajunnaarnersiutilik, Kristiaat oqarpoq.

Naleqqussaaneq

Kristian Josefsen aamma isumaqarpoq, Kalaallit Nunaanni pisuinnaat aqquaat ikaarissallu Qallunaat Nunaannisulli tappiitsunut tulluussarlugit suliarineqartuugaluarpatat amma pitsaanerusimassaga-luartoq. Tappiitsut ullutsinni naleqquttunik periarfissagis-saarnerussagaluarlumata.

Kristian Josefsen, 61-nik ukiulik, 2005-mi tappingerpoq. Kristiaat ullut ta-mangajaasa tapersorsorteqartarpoq. Foto: bpkl

- Immaqa kisima anisa-

lersinnaassagaluarlunga. Nunatsinni inuit pisuin-naat aqquaat sinaakku-sorsorlugit sananeqarsi-manngillat ikaarissallu tappiitsunut naleqqussa-gaanatik, taamattumik

"Uagut tappiitsuuusugut silarsuarput" pillugu isi-giniarneqarnissarput paaseqqunaqaaq, Kristiaat oqarpoq.

Kiserliorneq taarsiornerlu

- Persuttarneqernerma kingunerisaanik tappin-gernera ilungersunarsi-maqaq, kamak takkuttar-poq, apeqquterpassuillu

- suillu takkussuussin-naasarlutik. Kiserliortil-lunilu eqqarsaatit nuan-

ninngitsut takkussinnaa-sarput, tappingerlunimi suna tamarmi isigisaq taartuusarmat tamanna artornartaqaaq.

Tappiitsuulluni suna tamarmi taartuusarpoq, inuttullu taarsiuлерnermi soorlu taarsiorneq qalleq-qinneqartuusisarpoq na-nertruutillu annertusisar-lutik.

Eqqarsaatit nuannersut

-Inuttut taamatut inissi-maleraangama eqqar-saatit nuannersut eqqar-saatiginjarsarisarpakka

- pattarujuuleraangama-lu soorlu nukissanik nu-taanik tuneqqinneqartar-lunga, Kristian Josefsen oqarpoq.

Attaveqaat pisarialik

Tappiitsut isigiarssutullu katillugit 30-upput.

Tappiitsunut attaveqaa-siortoqartuuppat tappiit-sut atugarisaat soleqa-taasinnaanerallu am-manneqartuuppat tamanna tamatsinnut pit-saassagaluaqaaq, taa-maattumik tamatsinnut iluaqutaasussamik piler-sitsinissaq tunuarsimaar-figinngilara, Kristian Josefsen oqarpoq.

TAPIITSUT SILARSUAANNIK MISILIINEQ

Maren Clasen, mersortartoq:

-Isigisaqarani silarsuarmut mattussaaqqasutut misinnarpoq, ikiorteqanngikkaannilu allaat misinnarpoq susinnaannginnama inna-gaannaruma pitsaanerussagaluarpoq, fjern-synersinnaanani ila naalliunnassaqaqaq. Sat-serlunga illup iluani pisullunga misilikakkutimeria sajulerluarpoq, ipianngunarpooq na-nertisimanarlunilu.

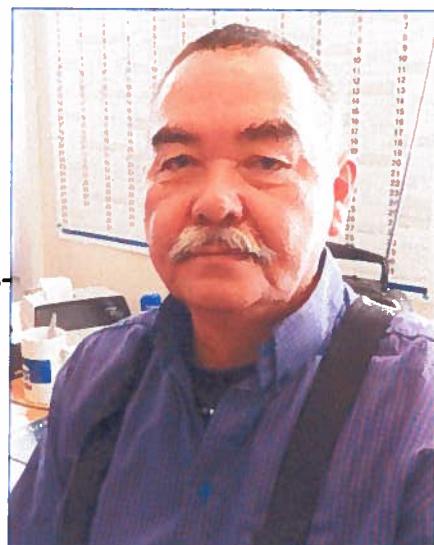
Tappiitsut isigiarsuttullu atugarisaat pillugit innuttaasunut paasitsiniaasoqarnerusaria-qarpoq aamma innarluutillit innuttaaqativut aalajangersimasumik ornittagaqarfekartaria-qarluarput, tamannalu piviusunngortinne-qassagaluarpat inuttut suleqataanissannut ikuukkusussinnaavunga, Maren oqarpoq.

Tappiitsut isigiarsuttullu atugarisaasa ava-taanit paasineqarnerulernissaat anguniarlu-gu IPIS-imut inuit naapitavut "tappiitsut si-larsuaat" qanoq innersoq misilitsipparput. Inuit naapitavut sattaaseriarlugit illup iluani angalaqaqatigaavut suliaqarnissaannullu ikor-fartorlugit. Inuit sattaaserlutik misileere-re-mata misigisaat pillugit oqaluttuartippavut.

Finn Frederiksen, Allaffimmioq:

Imminut ikiorsinnaanngitsutut misigivunga toqqisisimanaranilu tupannarpoq. Sattaaser-lunga imermik aallertus sanngorama assut avatikka atortorujussuann-gorpakka, misigisima-vungalu aporfissakka mianersorfigisorujus-suullugit. Naliginna-sumik isigisinnaatillu-

nnga eqqarsaatigineq ajorpara imermik aallissaguma aq-quasaagassakka saneqqtassakkaluunniit suunersut, qanorlu ungasitsiginersut, soorlu imermik aallerama im-miartorfik tigusara iluamik errorneqarsimanersoq eqqar-saatigaara, tappiitsullu silarsuaanni misiliininni ulluin-narni eqqarsaatigineq ajukkakka misigaakka taamaattu-mik tappiitsortavut annertuumillu isigiarsuttortavut nersunaqaat, Finn Frederiksen oqarpoq.

Naja Knudsen Lennert, inulerisoq:

- Taartuinnarmiilluni erlo-qinaqaaq, isigisaqarsi-naanngerierarama avatinni nipit assigiinngitsut tusaa-niarnerulerpakka. Satserlunga ingerlaniarsa-ri-gama ilungersunarpooq, isigisaqarsi-naanani ner-i-niartilluni qanoq ilunger-sunartigissagaluarpa, misi-leeqataasoq oqarpoq.

TARNIKKUT IKIUEQQAAERNERMI ILITSERSUUT SAQQUMMERPOQ
**Atuagaaraq "Vejn ud af krisen" kalaallisunngortinnejareerluni
januarimi saqqummerpoq. Atuagaaraq suliamut atatillugu sulli-
sisunut innuttaasunullu iluaqtissatut saqqummersinneqartoq,
sermersooq.gi allappoq.**

- Kommuunip ajornartorsiornermi piareersimasussaanik pilersitsiniarner-
mi atuagaq pisariaqartinneqarmat kalaallisunngortillugu pilersinneqar-
poq, Kommuneqarfik Sermersumi, Tungiuinermut ingerlatsivimmi pi-
sortaq, Aaja Chemnitz Larsen oqarpoq.

Atuagaaraq kalaallisunngortinnejartoq Kalaallit Røde Korsianni, Nuu-
kullaq 4a-mi, aamma Nuummi Atornikuerniarfimmi pisiarineqarsinnaa-
voq. Oqarasuaat: 32 18 00.

Nunatta atuagaateqarfia innarluutilinnut pisariillisaanialerpoq

Innarluutillit atuisut periarfissagissaarnerulernissaat anguniarlugu Nunatta Atuagaateqarfia tappiitsunut, isigiarsuttunut atuar-sinnaannngitsunullu atorniartartunut pitsangorsaa-nialerpoq.

Tappiitsut, isigiarsuttut atuak-kanillu atuarsinnaannngitsut atuffassissutnik kassettebånd-dinut immiussanik atorniar-sinnaasarpuit, Nunatta Atuagaateqarfia teknikkikut pisariillisaaniarluni maanna nutar-terilersoq, Nunatta Atuagaate-qarfiani pisortaq, Elisa Jere-miassen oqarpoq.

- Kalaallisut atuagarpassuit kassettebåndimut immiussat nuna tamakkerlugu atorniar-neqarluartuusarput, kisianni aamma båndininik atuisut ikiliartorput, amerlanerit cd-eertalinnik radioqartitileriar-tormata, kassettebåndillu mia-nersuutningikkaanni imusin-naasarpuit, taamaattumik pi-sariillisaaniarluta kassette-bånderpassuit cd-iinngor-tinneqarnissaat sulissutigaar-puit, Nunatta Atuagaateqarfiani pisortaq, Elisa Jeremiassen, nutarterinissamut atatillugu taama nassuaavoq.

Bånderpassuit atuffassissutit pillugit piginnittussaanermut tunngasut inissineqariarpata cd-iinngortitserlugit taarsorsorneqalissapput.

Båndit oqaluttuaannann-goratarsinnaapput

Kalaallisut atuagarpassuit kassettebåndimut immiussat Dansk Blindedsamfundi suleqatigalugu suliarine-qarsimapput, båndillu atuffassissutit sineriak tamakkerlugu atorniarneqar-

-luartarmata cd-iinngor-titsinissamut atatillugu 400.000 koroonnik Nam-minersorlutik Oqartussat aningaasaliipput.

- Atuagarpassuit kassette-båndimut immiussat cd-iinngortinneqarnissaannut misilittaasoqareerpoq, ogarsinnaavungalu teknikkikut tamanna periarfis-saalereermat, kisiannili piginnittussaanermut tunngatillugu suliaq suli ingerlavooq, tamannalu naammassineqariarpat båndit atugaanerat siunis-sami oqaluttuaannann-gorartarsinnaavoq, Elisa Jeremiassen oqarpoq.

-20-t missaannik sulisoqar-poq. Ulluinnarnilu atuisar-torpassuaqartarmat innar-luutillit atuisinnaanissaat eqqumaffigineqarpoq.

- Innarluutillit Nunatta atuagaateqarfianiissinna-nissaat anguniarlugu innarluutilinnut tulluarsakka-mik perusuersartarfegarlu-nilu elevatoreqarpoq, aamma isaariaqarpugut kaas-suartagarsortunut atorne-qarluarsinnaasumik, taamaattumik innarluutillit Nunatta Atuagaateqarfia-niissinnaanissaannut pin-gaartitsivugut pitsangor-saaqqinnissamullu ammal-luta, Nunatta Atuagaate-qarfiani pisortaq, Elisa Jeremiassen oqarpoq.

Innarluutillit atugarisaat eqqumaffigineqarput
Nunatta Atuagaateqarfia 1976-imi sananeqartoq, illoqarfius qeqqaniittooq,

Nunatta
Atuagaateqarfia:
www.katak.gl

Mimi Maliinalu nikippuit

Naalakkersuisoqatigiit akunnerminni suliassaqarfistik nalilersoreerlugit martsip qiteq-qukkiartornerani Naalakkersuisuni ilaasortat akunnerminni suliassaqarfistik nikitsin-niarlugit aalajangerput.

Maliina Abelsen, Inuit Ataqatigiit, Isumaginninnermut Naalakkersuisuu-junnaarluni Aningaasaqarnermut Naalakkersuisunngormat, Mimi Karlsen, Inuit ataqatigiit, Ilaqtariinnermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Naligiissitaanermullu (IKINN) Naalakkersuisunngorpoq.

Taamaasilluni IPIS-i, Innarluutit pillugit Ilisimasaqarfik Siunnersuisarfiutigisoq, Mimi Karlsenip Naalakkersuisoqarfianiilerpoq.

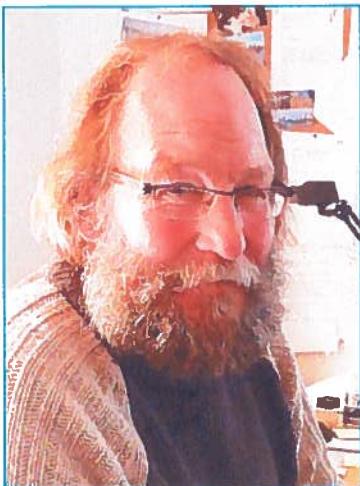

Ilaqtariinnermut, Kultureqarnermut Ilageeqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfimmi sulisut katillugit 55-it missaan-niippuit.

Maliina Abelsenip Isumaginninnermut Naalakkersuisuunermini ilaatigut meeqqanut annertuumik suli-niuteqarneq uummateqarfialugu aallutarilluagaasa ilagivaat. Suliniutillu assiginngitsut Mimip suliassaqarfianiilersut ingerlaannarnissaat akunnerminni isumaqatigiilluinnarlutik suliassaqarfistik tunniuppaat. Isumaginninnermut Naalakkersuisoqarfip taaguutaa allanngortinneqarmat ima taaguuserneqarpoq: **Ilaqtariinnermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfik - naalisarlugu: IKINN.**

AAQAMI ATUARTITSISOQARTALERPOQ

Inuiaqatigiilerinermut, pior-sarsimassutsikkut politik-kikkullu pissutsit qanimut malinnaaffiginerulernissaat anguniarlugit, Sungiusarfik Aaqami najugaqartut ilaat atuartinneqartalissapput. Atuartitsinermilu ilinniarsi-masumik ilinniartitsisoqartassaqq.

Sungiusarfimmi Aaqami katsorsartereernermermi saniati-gut atuartitsisalerneq inuttut pissarsiaqarfiusussatut takorloorneqartoq, Jan Buch oqarpoq.

Aaqami
atuartitsinerup
saniatigut
aviiseeralior-
tarnissaq
pilersaarutaavoq

- Sungiusarfimmi Aaqami katsorsar-tinnermi nalaani atuartitsisalerneq inuttut pissarsiaqarfiusussatut takor-looparput, Aaqami pisortaq, Jan Buch pilersaarummut isumalluartoq oqarpoq.

Peqataasussat arlaqartut

Sungiusarfimmi Aaqami najugaqartut katillugit 35-t missaanniipput, taakkunani lu nukarliit angajulliunerumaallu atuartinneqarnissaannut 15-it neqe-roorfigineqassasut, Aaqami pisortaq, Jan Buch IPIS.GL-imut oqarpoq.

Ilinniartitsisumik atorfinitstsisoqarpoq, tamatumalu saniatigut avataaneersunik atuartitsinermut atatillugu oqalugiartitsisoqartassalluni.

Aaqami pillorissaasup, Karina Kleistip ilinniartitsisoq peqatigalugu atuartitsisarneq qanimut malinnaaffigissavaa ataqtigissaarlugulu.

*"Atualertussat 15-it
missaanniinnissaat
pilersaarutigineqarpoq,
Karina Kleist oqarpoq"*

Pillorissaasoq siunnersuisartoq atorluaruk

Kalaallit Nunaanni inuit katsorsartereersimallutik napparsimmavimmait angerlaraangamik ataavartumik siunertalimmik sungiusarneqartarnissaat eqaarsaartinneqartarnissaallu unitoortarput, najugaqarfigisaminni pillorissaasut timimillu sungiusaasut amigaataanerat pissutaalluni, IPIS-imi pillorissaasoq oqarpoq.

Inuttut sapilersimasanut ikorsiiniarluni ikuutillu pillugit imaluunniit inigisap allanngortinnissaa siunertalugu pillorissaasoq siunnersuisinnaavoq.

Pinaveersaartitsinerit
Pillorissaasup suliassaqarfisa aamma ilagivaat: Pinaveersaartitsineq, peqqinnisaq anguniarlugu suliniuteqarneq, suliffimmi isuman-naallaanikkut pissutsinik pitsanngorsaaneq aamma innarluutillit suliffeqarsin-naanissaanut suliniutit.

Ilinnun periarfissatsialak
Innarluuteqaruit, ilaquaasuuquit, sullissisuuguit imaluunniit arlaatigut innarluuteqarnermut tunngasumik suliaqaruit siunnersortinnissamut tikilluaqqusaavutit. IPIS-imi pillorissaasoq apeq-quteqarniartunut siunnersortikkusuttunullu akinissamnit piareersimavoq. IPIS-imi pillorissaasoq Christina Møller oqarasuaat: 34 66 84 imaluunniit e-mail: chmo@nanoq.gl saaffigissalugu.

- *Nalorninerup siunnersorneqarnissallu amigaataanera pissutigalugu amerlasuut iliuuseqarnissaminnut nalornisarput ulluinnarnilu pisinnaasaat annikilliartuinnartarlutik, taamaattumik siunnersuinikkut inuit pisariaqartitsisut IPIS-imi siunnersorneqarsinnaapput, IPIS-imi siunnersortaaajutigaluni pillorissaasoq, Christina Møller oqarpoq.*

Siunnersuisarneq

Pillorissaasup suliassaqarfisa timip sungiusaasuanit allaanerupput. Timip sungiusaasata timip nukkannissaa siunertalugu sungiusaasarpooq. Pillorissaasup inuup tarnikkut timikkulluunniit innarluuteqartut sapinngisamik ulluinnarni nammineernissaat inuunermilu pingaartitai aallaavigalugit inuullu pisinnaasai sapinngisaalu toqqammavigalugit sungiusaasarpooq. Taamaattumik pillorissaasumik siunnersorneqartarneq inummut pisariaqartitsisumut iluaqutaasarpooq, timikkullu innarluutigisartakkat annikilisimaarneqarsinnaasarlutik.

IPIS-imi siunnersortitut atorfilik, Christina Møller pillorissaasutut ilinniagaqarpoq. Nunatsinni pillorissaasutut ilinniarsimasut - kalaallisut oqaasillit ikittuararsuupput, Christinallu kalaallisut qallunaatullu siunnersuisarneq ulluinnarni suliassaqarfianiipoq.

Pillorissaasumut apeqquteqarnia-ruit siunnersortikkusukkuilluun- niit uunga saaffiginnissinnaavutit:

**IPIS-imi pillorissaasoq,
Christina Møller
Oqarasuaat: +299 34 66 84
E-mail: chmo@nanoq.gl**

**Imaluunniit allakkatigut:
IPIS
Hans Egedesvej 3,
Box 970
3900 Nuuk**

Utoqqaliartornermi timikkut innarluuteqalersimagaanni imaluunniit ajoquusersimagaanni nukiit nukkakkiartoqqinnissaat anguniarlugu eqqortumik eqaarsaartarnissaq pisariaqartoq, IPIS-imipillorissaasoq, Christina Møller oqarpoq.

Innarluut takuneqarsinnaasoq
Pillorissaasumit siunnesorneqarsinnaasut ukuusinnaapput: Inuit timikkut innarluuteqalersimasut, aanaartoorsimasut, taqqamikkut militoorsimasut, gigtertut, isigiarsuttut paffiarsimasullunuunniit.

Innarluut ersinngitsoq
Ersinngitsumik innarluuteqartut, oqalussinnaajunnaarsimasut, puigortunngorsimasut suliamillu aallutaqarsinnaanngitsut napparsimmaivimiit angerlareerermi kingorna nalornissutigisarpaat qanoq ingerlariaqqissanerlutik.

Angerlarsimaffimmi qanoq nammineerluni sungiusartoqarsinnaannersoq ikuutillu sorliit atorlugit nammineerneruleritoqarsinnaanersoq anguniarlugit pillorissaasoq siunnersuisinnaavoq.

Ikuutinik pisariaqartitsisinaasut ukuusinnaapput:

- ⇒ Timimikkut innarluutillit
- ⇒ Qaratsamikkut innarluutillit
- ⇒ Gigtertut
- ⇒ Isigiarsuttut tappiitsullu
- ⇒ Oqalussinnaajunnaarsimasut
- ⇒ Atuarsinnaanngitsut
- ⇒ Puujortunngortut
- ⇒ Tusilartut

INNUTTAASUUSUSI PEQATAAGITSI

IPIS-imit innuttaasunut, innarluutilinnut, ilaquaasunut suliffeqarfinnilu sullisisunut inulerisunullu allanut siunnersuisarneq suliassaqarfitta ilagivaat. Tamatumungalu atatillugu "Allagarsiivik" pilersinneqarpoq, atuisut innarluutit pillugit aperisinnaanisaat siunnersorneqarsinnaanissaallu angorusunneqarmat.

Peqatigiiffiittaaq Kommunillu aviiseeqqap atornissaanut tikilluaqquneqarput.

IPIS-imit sullissinitsinni Kalaallit Nunaanni sullissiut qanimat attaveqarfingi-sinnaanerat ataqtigiaissaartarpalput, nunanilu allani atorluarsinnaasatsinnik attaveqaateqarluta.

Taamaattumik innarluutit pillugit arlaatigut apeqqutissaqaruit aperinissarnut tikilluaqquaavutit.

Siunnersortit suliassaat
Apeqquit IPIS-imut anngunneqartut siunnersortinit suliarineqartarpalput, apeqqutillu ila IPIS-ip aviiseeraanut ilanngunneqartassapput, ilanngussisut aqqi ilanngunneqartarsinnaapput aammali allangik-kaluarlugit aaqqissuisoqarfimmit aqqi pigineqarpata illersorneqarsinnaasumik allagarsiivimmut aperiso-qarsinnaasassaaq.

IPIS
atorluaruk

SAAFFISSAT:

IPIS
Hans Egedesvej 3,
Postbox 970
3900 Nuuk

*

e-mail:
ipis@nanoq.gl

*

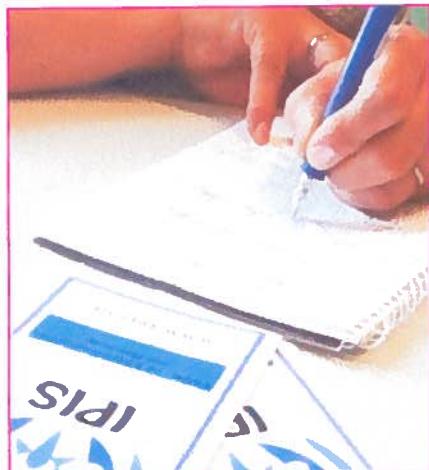
Fax: 32 42 98

Takanna aperigit

Apeqquitissaqaruit, apeqqutigginiakkappit nassuaataa naatsukullammik allallugu nassuiaruk apeqqutillu al-lallugit.

Atit, najugaqarfiit, suliffigisat oqarasuaatillu allassavat, paasissutissallu ilinnut tunngasut aviiseeqqami al-lanneqannginnissaat kissaatigigukku ilanngunneqann-ginnissaal pillugu allassavat. Peqatigiiftit kommunillu apeqquteqarniarunik nalunaaruteqarniarunilluuniit aamma tikilluaqquneqarput.

Apeqquutit nassiunniale-rukkit qulequttatut ima allassavat: "Allagarsiivik"

ALLAGARSIIVIK:

Tappiitsunut ikiortit pikkorissassapput

Kommunini tappiitsunut ikiortit støttepersoniusartut nuna tamakkerlugu peqataaf-figisinnaasaannik Ilulissani novemberimi sap. ak. 45-imi pikkorissartitsisoqarnissaq pillugu neqeroortoqalersoq, IPIS-imi pisortap, Naja Ros-ting Fleischerip oqaatigaa.

Kommunini ikiortit sullisisillu tappiitsunut sullissiarnerat pillugu pikkorissaasoqassaaq, IPIS-imi illu pikkorissarnissaq ataqtigiis-saarneqassaaq.

-Pikkorissarnissamut atatillugu Kommunit neqerooruteqalerpugut IPIS-imi pi-sortaasoq oqarpoq nangillunu:

Neriuppugut periarfissaq atorluarneqarumaartoq, maannamut inunnut 24-nut inissaqartitsivugut neriuppu-gullu periarfissatsialak atorluarneqarumaartoq.

Nalunngiliuk?

Nunarsuaq tamakkerlugu ulla-ritinneqarfiiit allattorsimaffiat ima allaqqasuiteqarmat:

12. august:

Nunat tamalaat akornanni
Inuuusuttut ulluat

8. august:

Nunat tamalaat akornanni
atuarnerup allassinnaanerullu ulluat

1. oktober:

Nunat tamalaat akornanni
Utoqqaat ulluat

Kulturikkut pikialaerneq naapisimaarnerlu

Kulti, tusilartut silar-suaat tusilartullu atuga-risaat pillugu qanimut misissuineq, tassa ilaati-gut tamakkuupput Sisi-miuni tusilartut tutsar-luttullu nuna tamakke-rlugugu katerisimaarnis-saanni quequtarineqar-tussat sammineqartus-sallu.

Sisimiuni Knud Rasmus-senip Højskoliani septem-barip 5-aniiit 9-at ilann-gullugu katerisimaarto-qassaaq.

Peqatigiiffik Siuteq

Tusilartut tutsar lut-tullu sinerissameersut 30-t mis-saannittut peqataassap-put. Nuummi peqati-giiffittaassami Siuteq-mit

ukioq manna peqataatitsi-soqarnissaq pilerautigineqarmat, Jakob Petrus-sen peqataasussanngor-poq.

Qaaqqusisoqareerpoq

Katerisimaarnissamut atatillugu Kommunit aq-qutigalugit qaaqqusissut-nik IPIS-imit nassitsior-tortoqareerpoq.

Katerisimaarnissamut atatillugu immikkut aamma katerisimaarneq TV-kkut allakaatitassiarine-qarnissaq IPIS-imit pilerautigineqarpoq.

Katerisimaarnissamut ataqtigiissaarisuupput: Henriette Malakiassen, Bikki P. Kleist aamma Anikke Møller IPIS-imit.

IPIS

Innarluutilinnut ikorfartuilluarneq kinguneqarluartarpooq

Najugaqarfik Elisibannguaq ulloq unnuarlu innarluutilinnut najugaqarfiusoq, Maniitsumiittuq innarluutilinnit najugaqarfingineqarpoq. Elisibannguarmiittartullu tamanna iluaqtigilluartarpaat.

-Najugaqarfimmi inuusuttorsuit ikorfartorneqarluarnermikkut ukiut ingerlanerini nammineersinnaassuseqaleriartortarnerat takussutissaqaleriartuinnartoq tulluusimaarnarpoq, Ilaqtariinnermut Naalakkersuisoq, Mimi Karlsen Elisibanngamut tikeraaq-qammisoq oqarpoq.

Mimi ilinniartitsisoq

Ilaqtarinnermut Naalakkersuisoq, Mimi Karlsen 1981-imi ilinniartitsisunngorami Najugaqarfik Elisipannguaq atuarfiugallarmat tassani ilinniartitsisunngoqqaarpoq. Najugaqarfimmiittut inuusuttorsuit ilaat utoqqasaannguersut arlaatigut ineriartornermikkut innarluuteqartuupput, taakkulu nammineernerulernissaat anguniarlugu ikorfartuitigalugillu ilit-sorsorneqartarput, tamannalu inuttut siuariaatigisaraat, Mimi Karlsen oqaluttuaroq.

Tulluusimaarutissaqarpoq

- Tassani sulininnili malugilluarpara qanoq pingaaruteqartigisoq inuusuttoq ilitsersorlugulu aqqutissiuulluarneratigut inuiaqati-giinni annikinnerusumik ikorfartorteqarluni namminilersinneaqsinaanissaa qanoq pingartigisoq, Mimi oqarpoq nangillunilu:

Inuk pitsasumik ineriartorfissa-qartikkaanni tapersersuilluartumillu ikorfartorteqatikkaanni

Ilaqtariinnermut Naalakkersuisoq, Mimi Najugaqarfik Elisibannguami pulaarmat, assilitittut imaaginnavipput, uanilu takuneqarsinnaapput, Peter aamma Mimi assilit-simasut, Mimip saniani issiavoq, Kathrine Elisibannguami aamma najugaqartoq.

annertuumik siuariarsinnaavoq, innarluuteqaruni innarluute-qanngikkuniluunniit. Taamaamat qanitumi Najugaqarfik Elisibannguamut tikeraarama takusakka tulluusimaarutigaakka. Najugaqartut isumagilluarneqarnerat ulluisalu oqinnerunissaannut suliaqarluartoqartarmat tamanna qujamasuutigineqarpoq.

- Uanga toqqissisimanarivara innarluutiliittavut taama ineriartuutaasumik isumagilluarneqarmata tamanna qujanarpoq, Mimi tikeraarnermi pissarsilluarsimasoq taama oqaluttuaroq.

Qanga atuarfiusoq

Najugaqarfik Elisibannguaq Maniitsumi Esbjergvej-imi blokke-rujussuup sanianiittoq aalajan-gersimasunik aqqaneq-marlunnik najugaqartuteqarpoq.

Najugaqarfik Elisibannguaq 1979-imi atuarfioqqaarsimavoq, tamatumalu kingorna 1991-imi Najugaqarfik Elisibannguanganngortinneqarpoq.

- Ineqartuutivut amerlanerit utoqqasaajupput, 45-nit 65-inut ukioqartuullutik, Najugaqarfik Elisibannguami, pisorta, Ane Baarsgaard oqarpoq nangillunilu: Najugaqartuutivut ataasinngor-nermit tallimannorneq ilann-gullugu Inneruulamukarlutik su-liartortarput, tassanilu assasunngikkunik sukisaarajoortar-put, suliartortarnertillu tulluusimaarutigisaqaat, Ane oqarpoq.

Mimip misilittagaqarfingi

- Najuqarfik Elisibannguami ilinniartitsisooreerama meeqqat atuarfianni ilinniartitsisunngorpunga, ukiunilu 30-ni ilinniartitsisuuninni immikkut meeqqanik ikiortarialinnik suliaqartuaannarnikuullunga. Taamaamat sulinera tamaat meeqqat innarluutillit sapinngisannik pitsaa-nerpaamik ineriartuutaasumillu sullinneqarnissaat anguniartar-lugu sulineq misilittagaqarfingil-luarpara, Mimi Karlsen oqarpoq nangillunilu:

- Nalunngilara oqitsuin-naanngitsoq. Suliarli-oqiliallattarpoq inuk innarluutilik akuerineqaraangat namminerlu innarluuteqarnerminik akuersaaraangat, taa-maalilluni aqquqissaq oqinnerulerlertaraaq, pine-qartorlu aallaavigalugu pilersaarusrorsinnaann-goraangatta.
Innarluutilinnik sullissineq akuersaarnermik, qanilaarnermik pitsaane-

rusumik atuagaqarnissamik aqqutissioraanni tamaut aqqutissaq imaan-naanngitsoq oqilisarpoq.
- Kissaatigaaralu anersaaq taanna atorlugu innarluutillit sullisisillu suleqatigiilluartarnisiaat, Ilaqtariinnermut Naalakkersuisoq ulloq unnuarlu angerlarsimaffit tikillugit paasisassarsiorluni angalaqqammer-soq angalanermilu pis-sarsilluarsimasoq IPIS-imut oqaluttuarpoq.

Mimi Karlsen ulloq unnuarlu angerlarsimaffinnut pulaaqattaarnerminut atatillugu, Maniitsumi Najaqarfik Elisibannguamut pulaarpoq.

Mimip meeqqat ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmeersut asiarfiannut - Sulussugutsip ataanut tikeraarneranut atatillugu assilisaavoq.

IPIS-IMI SULISUT

Pisortaq
Naja Rosing
Fleischer

Siunnersorti
Henriethe Malakiassen

Allattaaneq
Dana L. Poulsen

Siunnersorti
Peter Abelsen

Siunnersorti
Christina Møller

Siunnersorti
Bikki P. Kleist

Allaffimmiu
Anikke P. Møller